

u mag worden. schen. Ze dat ze r goed laaruit, idden- t inge- eenig en we kkoor- ewaar n afge- el een orgel- wordt deloos urt een ee uur, r men zls niet e preik manier en aan- e voor- iensten t men aten — dan ar weg, t heeft, zongen schade ng, zal gzaam- ng zich is ons e voor- e ere- in zels lmmers en vol- el als ln van en door zou, is t uit- kt door an den van een Paulus gelspel aange- not aan t men ing de i utro- n de lervoor

ds.

lerdoop Christe- is dus hrijvers Nieuwe ovigen al wan- met de n Cor- ren van jzen er folische ideren is van e bleek, Christe- en dit het als ouwde. van be- onjuist op zou rkeerde op, die opge- an den de der nen, en ds bij kvader, stelling erdoop ebben, maar op tot ekeerd agische vinden listisch erdoop afdoet, oudste k voor zekfelde, ln. Ze g, dat en ge- als de onden strijke noeven ln, om rrijgen, vorden, en ren tot rrijven h voor t Matth. Gods bonds lgtrek- waren erecht de be- diend e wan- talge- is aan l. ie we e voog

den kinderdoop aangegeven vinden, dezelfde, waarop ook voor ons het goed recht van den kinderdoop rust. Die grond is niet, wat met een beroep op Joh. 3:5: „Zoo iemand niet wedergeboren wordt uit water en Geest, hij kan het Koninkrijk Gods niet ingaan“, later door de Roomsche en ten deele ook door de Lutherse Kerk geleerd is aangaande de absolute noodzakelijkheid van den doop om zalig te worden en waarin de Roomsche Kerk het hoofdargument vindt voor den kinderdoop. Want natuurlijk, indien zonder den doop niemand zalig kan worden, dan heeft de Roomsche Kerk volkomen gelijk, dat het schrikkelijk zou wezen aan kinderen, onder wie het sterfte-cijfer zoo groot is, den doop te onthouden en hen daardoor buiten het Koninkrijk der hemelen te sluiten. Maar de Gereformeerde Kerk heeft nooit de zaligheid van den doop afhankelijk gemaakt. Nog daargelaten, dat het exegetisch volstrekt niet vaststaat, dat met het „water“ in Joh. 3:5 de doop bedoeld is, blijft genoegzaam en uit hetgeen Christus zelf in Marcus 16:16 heeft gezegd: „die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, maar die niet geloofd zal hebben (en hierop volgt niet; en niet gedoopt zal zijn) zal verdoemd worden“, en uit het bekende voorbeeld van den moordenaar aan het kruis, die niet gedoopt was, en tot wie Christus toch gezegd heeft: „Heden zult gij met mij in het Paradijs zijn“, dat zulke een absolute noodzakelijkheid van den doop door de Schrift ons niet geleerd wordt. Hoe schuldig elk onnoodig uitsel van den doop moge zijn, terecht heeft onze Gereformeerde Kerk steeds vastgehouden aan het bekende gezegde, dat niet het *ontbreken*, maar het *vercrachten* van den doop verdoemt. Wanneer buiten schuld van de ouders een kind ongedoopt komt te sterven, behoeven de ouders niet bevreesd te zijn, dat dit ongedoopte kind daarom verloren zou zijn, maar mogen ze zich, evenzeer als wanneer dit kind gedoopt was, troosten met de belofte Gods, en vertrouwen dat God dit kind in genade heeft aangenomen. En evenmin als in deze leer van de absolute noodzakelijkheid van den doop, ligt voor ons het goed recht van den kinderdoop gegrond in de magische opvatting van den doop, die men evenzeer bij de Roomsche Kerk vindt en waarmede deze zoogenaamde absolute noodzakelijkheid van den doop ten nauwste samenhangt, alsof door het uitwendige Sacrament de *wedergeboorte* zou gewerkt worden. Want hoezeer het volkomen juist is, dat ook onze kinderen de wedergeboorte behoeven en daarom, wanneer de doop metterdaad de wedergeboorte schenkt, zou hierin een sterke grond liggen voor den kinderdoop, toch heeft de Gereformeerde Kerk dezen grond steeds afgewezen, omdat de wedergeboorte het onmiddellijke werk is van den Heiligen Geest en niet door het uitwendige Sacrament of door een handeling van den priester tot stand komt.

Maar wel ligt de grond van den kinderdoop voor ons in tweeërlei, gelijk onze Liturgie en Belijdenis zeer duidelijk zeggen. Vooreerst daarin, dat *vanze* kinderen in zonden ontvangen en geboren zijn en daarom kinderen des toorns zijn, zoodat zij in het rijk Gods niet komen kunnen, tenzij dat zij opnieuw geboren worden“. Wanneer onze kinderen niet in zonde ontvangen en geboren waren, maar onnoozel en onschuldig ter wereld kwamen, dan zou voor hen de doop, die het teeken en zegel is van de afwassing der zonde, ook niet noodig wezen. En in de tweede plaats daarin, dat we gelooven, dat „gelijk deze kinderen zonder hun weten in Adam de verdoemenis deelachtig zijn geworden, zó alsoo, dat wil zeggen zonder hun weten, als onmondige kinderen in Christus tot genade worden aangenomen“ gelijk onze Doopsformulier zegt, of gelijk onze Belijdenis het niet minder schoon uitdrukt, „omdat Christus niet minder zijn bloed vergoten heeft om de kinderen der geloovigen te wasschen dan dat Hij dit gedaan heeft voor de volwassenen“. Want wie dit laatste toestemt, dat Christus zijn bloed voor de kinderen evengoed als voor de volwassenen vergoten heeft en dat zij in Christus daarom tot genade worden aangenomen, kan niet ontkennen, dat de kinderen dan ook het „teeken en sacrament behooren te ontvangen van hetgeen Christus voor hen gedaan heeft“, gelijk onze Belijdenis zegt. Immers, hier geldt hetzelfde wat de Apostel Petrus heeft gezegd bij den doop van Cornelius: „Indien God hun evangelie gegeven heeft als ook ons, die in den Heere Jezus Christus geloofd hebben, hoe zou dan iemand het water weren, dat deze niet gedoopt zouden worden?“ Indien de genade van de afwassing in Christus bloed hun geschonken is, waarom zouden ze dan het teeken en zegel van deze genade, dat is de doop, niet mogen ontvangen?

Het is dan ook volkomen terecht door Prof. Baynick in zijn Dogmatiek opgemerkt, dat de strijd over den kinderdoop eigenlijk niet gaat over de vraag, of er een uitdrukkelijk of rechtstreeks bevel in het Nieuwe Testament te vinden is om kinderen te doopen, maar over de zooveel diepere vraag, of onze kinderen deze genade van Christus noodig hebben, en deze genade door God hun ook geschonken wordt. De bestrijding van den kinderdoop, de historische bewijst dit, hangt altoos daarmede saam, dat men of den zondigen toestand onzer kinderen loochent en daarom den doop voor hen niet noodig keurt, of, wanneer men dien zondigen toestand wel erkent, deze kinderen buiten de genade van Christus sluit, totdat zij tot volwassen leeftijd zelf daarom hebben leeren vragen. Bij Tertullianus, de eerste, die den kinderdoop bestreden heeft, vindt men deze beide

gronden dan ook reeds aangevoerd. Al heeft hij de erfzonde in andere geschriften geleerd, toch noemt hij in zijn geschrift over den Doop den leeftijd der kinderen een *innocens aetas*, d.w.z. een onschuldigen leeftijd, en daarom keurt hij het af, dat deze onschuldige kinderen zich haasten om het waterbad van de afwassing der zonden te ontvangen. De afwassing der zonden is voor hen nog niet noodig. En wanneer hietgevoerd gesteld werd, dat Christus toch gezegd had: laat de kinderen tot Mij komen, antwoordde hij daarop, dat ze eerst dan tot Christus moeten komen, wanneer zij onderwezen zijn, want dat de genade alleen wordt uitgedeeld aan hen, die daarom hebben leeren vragen. Het is daarom volkomen te begrijpen, dat degenen die de erfzonde loochenen, zooda als Pelagianen in de oude Christelijke Kerk, de Socinianiën in de dagen der Reformatie en een man als Prof. Doedes in onze tijd, voor den kinderdoop niets voelen en er eigenlijk geen raad mede weten.

En dat dit ook de grond was, waarom de Wederdoopers en Mennonieten den kinderdoop verwierpen, valt niet moeilijk aan te toonen. In hun belijdenisschriften spreken ze het telkens uitdrukkelijk uit, dat niemand van Adam's nakomelingen geboren wordt met erfschuld, en dat de kinderen daarom geen erfzonde hebben, niet kinderen des toorns van nature zijn en niet onder het oordeel liggen van de eeuwige verdoemenis. Eerst door de dadelijke zonden, die de mensch doet, wordt hij schuldig voor God. En daarom heeft hij den doop als afwassing der zonden, eerst noodig wanneer hij zulke dadelijke zonden heeft begaan.

Dr. H. H. K.

Voor Kootwicks scholen.

In hartelijken dank ontvangen van N. N. te Dordrecht f 10.

Dr. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter.

Leestafel.

Dr. F. W. GROSHUIS, BIJBELVERTALEN. Amsterdam. H. A. van Bottenburg 1916.

II.

Zooda ik de laatste maal reeds mededeelde, heeft Dr. GROSHUIS zijn BIJBELVERTALEN in tweeën gedeeld, en wel in een PRINCIPIEEL en een PRAKTISCH deel.

Van dat PRINCIPIEEL deel besprak ik de vorige week het eerste hoofdstuk dat met zijn 7 § § over het *WZKEN* van BIJBELVERTALEN gaat (p. 5-40). Thans zal ik het hebben over het tweede hoofdstuk dat met zijn 5 § § gaat over: *BIJZONDERHEDEN BIJ HET BIJBELVERTALEN TEN SPRAKE KOMEND*. (p. 40-62).

Om het overzicht te vergemakkelijken, geef ik ook hier de eerste hoofdstukken, die met zijn 1. Bijzonderheden van Schrift en Vertalen; 2. Bijbelvertalen en Tekstkritiek; 3. Taal en Stijl-eener Bijbelvertaling; 4. Wanneer is een nieuwe vertaling noodzakelijk? En 5. Nieuwe Vertaling of Herziening.

Ook nu weer zal ik hier den inhoud der § § zoo kort mogelijk samenvatten.

De Schrift is het Woord van God en als zoodanig eischt haar vertalen, zooda als de schrijver reeds in hoofdstuk I heeft aangegeven, in sommige opzichten, een bijzondere methode van bearbeiding. Maar ook is de Bijbel een boek uit de Oudheid en daarbij tot ons gekomen op dezelfde wijze als andere boeken uit de Oudheid en wel door middel van handschriften. Een en ander nu brengt bij het vertalen van de Schrift in het algemeen eigenaardige bezwaren mee, die in § 2 en 3 onder de oogen worden gezien. Maar bovendien zijn er ook aan het vertalen van de Schrift, in het bijzonder geval dat er reeds een vertaling bestaat, eigenaardige bezwaren verbonden en die bespreekt Dr. GROSHUIS dan in § 4 en 5. Na dit korte apercü waaruit de tweeledigheid van dit hoofdstuk blijkt, steekt hij dan van wal. § 1.

Het eerste bezwaar bij vertalen van den Bijbel is dat van den grondtekst.

De eigen handschriften van de Bijbelschrijvers bestaan niet meer. De handschriften waarin het O. en N. T. ons is overgeleverd, zijn afschriften, die onderling verschillen.

Zoo komt dan de vertaler te staan voor de vraag, welke is de meest juiste grondtekst; en hij denkt daarbij dan aan den grondtekst die of het meest nabij komt aan dien van het eigen handschrift van den Bijbelschrijver of wel aan dien der handschriften uit een bepaalde eeuw.

Dit vragen en zoeken naar den meest juiste grondtekst nu is wat de z.g. „tekstkritiek“ doet. En die tekstkritiek is dan, wat ik zou willen noemen een Godverheerlijkende studie. Zij toch bedoelt allerniet een kritiek of beoordeeling van de Schrift als Gods Woord, maar enkel en alleen te onderzoeken, voor zover dat mogelijk is, welke grondtekst het meest nabij komt aan den oorspronkelijken of aan dien uit een bepaalde eeuw en bedoelt alsoo Gods Woord in de meest zuivere bewoording van het woord der menschen terug te vinden.

In dit opzicht nu zijn de bezwaren bij het vertalen van het N. T., wel zeker minder dan bij het vertalen van het O. T. „Bij het N. T. zal wel niemand meer verdedigen om den z.g. *TEXTUS RECEPTUS*, d.i. den vroeger algemeen aanvaardden gedrukten tekst te volgen“, schrijft Dr. GROSHUIS op p. 43. En ik meen, intien hij althans heen, die met N. T. tekst-kritiek zich eenigzins ernstig hebben bezig gehouden, op het oog heeft, dat dit zijn vermoeden juist is. Door den arbeid toch van geleerden, die met name sinds het midden der 19e eeuw, zich aan de tekst-kritiek van het Grieksche N. T. hebben gewijd is thans verkregen dit resultaat, dat wij in een z.g. „doornie-tekste“, een zooveel beteren tekst bezitten, en het is die Grieksche tekst welke men bij het vertalen kan gebruiken.

Anders staat het evenwel met den Hebreeuwschen tekst van het O. T. Daarin is, naar in de laatste jaren bleek, nog veel onzeker, al raakt dit ook allerniet, evenmin als bij den oudsten en verouderden gedrukten tekst van het N. T., den weg der zaligheid en wat God te doen van ons eischt. Toch zijn die bezwaren, wijl voor de vaststelling van den Hebreeuwschen tekst nog geen afdoende resultaat is bereikt — iets wat hierna toe zal hangen, dat deze studie pas sinds betrekkelijk korten tijd aan de orde is, — toch

zijn de bezwaren voor het vertalen van het O. T. met het oog op den toestand van den Hebreeuwschen tekst zoo overwegend, dat Prof. GROSHUIS op p. 44 de vraag stelt „of het op dit oogenblik wel de meest geschikte tijd is, om een nieuwe vertaling van het O. T. te maken.“ (§ 2).

Na dus de vraag over den grondtekst onder de oogen te hebben gezien, komt de Schrijver tot het tweede bezwaar bij het vertalen van de Schrift in het algemeen, en wel tot de kwestie van taal en stijl eener vertaling. Hij bepaalt zich daarbij, als deskundige, in hoofdzak tot het N. T. en als goed taalkenner en smaakvol stilist geeft hij dan zeer lezenswaardige opmerkingen over kleur en stijl van zulk een overzetting. Opmerkingen, die als zooveel eischen zijn waaraan een overzetting heeft te beantwoorden en welke hij dan dus samvat: „de taal en stijl zij duidelijk, sober, zuiver, niet opzettelijk onderwetsch, maar nog minder genoderniseerd“ (§ 3).

De laatste twee § § van dit hoofdstuk dragen, zooda ik reeds opmerkte, een eenigzins ander karakter dan de eerste drie. Ging het tot dusver over bijzonderheden, die het Bijbelvertalen in het algemeen raken, thans gaat het over vragen omtrent Bijbelvertalen, „die eerst aan de orde komen, in het geval dat in een land al een Bijbeloverzetting bestaat“.

In zulk een geval doen zich dan weer twee kwesties op waarvan de eerste is: „wanneer dient een bestaande Bijbelvertaling door een andere te worden vervangen?“

Prof. GROSHUIS stelt en beantwoordt deze vraag zonder daarbij echter in de eerste plaats te denken aan onze Nederlandsche Statenoverzetting.

Het antwoord ligt voor de hand. Een nieuwe overzetting is noodig, als de oude niet meer bruikbaar is. Maar, daarmee is men er, als hij meer antwoorden, die zoo voor de hand liggen, nog niet.

Zeker, als de bestaande overzetting gemaakt is door mannen, die voor hun taak niet berekend waren en die, zooda als wel voorkomt, zelfs uit een vertaling, instee van uit den grondtekst vertaalden; als zij bijzonder slordig is; als er opzettelijk afgeweken is van den grondtekst om daardoor een bepaalde eigen meening ingang te doen vinden, — onder zulke omstandigheden is de vertaling al vrij spoedig niet meer bruikbaar en altoos een nieuwe noodig. De onbruikbaarheid zit 'in dan in de vertaling zelf.

Maar, nu kunnen er ook andere redenen zijn waarom een bestaande vertaling niet bruikbaar is, redenen die geheel buiten de vertaling zelf liggen en waarbij dus de drie zoo even genoemde omstandigheden zijn uitgeschakeld. Die redenen zijn dan onder de ééne hoofdrede te schikken, dat de bestaande vertaling verouderd is. Verouderd, doordat de godgeleerdheid, die, zooda als Prof. GROSHUIS terecht opmerkt, „door Gods genade niet stil staat“, sedert de vertaling werd gemaakt, vooruit is gegaan. Verouderd ook, doordat de taalontwikkeling, die evenmin stil staat, evenzeer sedert de vertaling werd gemaakt, vooruit is gegaan, en waarvan dan het gevolg is, dat het volk de bestaande vertaling of althans veel in haar niet meer verstaat.

Maar juist als het met een verouderde overzetting zóó staat, is aan een nieuwe Bijbelvertaling een niet gering bezwaar verbonden en wel, dat „verandering in de Bijbelvertaling, altijd veel moeite geeft in de kerke“. Daarom acht Prof. GROSHUIS zulk een onderneming onraadzaam als, ook al is een vertaling verouderd, over de noodzakelijkheid eener nieuwe vertaling nog geen voldoende eenstemmigheid is verkregen.

En daarbij komt nog iets.

Niet iedere tijd is voor het maken van een nieuwe vertaling geschikt. Om te geven een vertaling van het heilige Woord van God, schrijft hij, moet het een tijd zijn waarin er een soort rustpunt in de ontwikkeling, zoo in de godgeleerdheid als in de taal is gekomen. Maar ook moet het een tijd zijn van geloof en van hoogstaand geestelijk leven. En Prof. GROSHUIS eindigt deze, in gloed van overtuiging geschreven en van groote bezonnenheid getuigende bladzijde met deze woorden: „Hier is slechts het beste en edelste goed genoeg om gebruikt te worden in dienst van onzen grooten Koning.“ (§ 4).

Kindelijk de tweede kwestie, wanneer in een land waarin een Bijbelvertaling reeds bestaat, die vertaling verouderd is — of nieuwe vertaling, of herziening?

Over herziening is Prof. GROSHUIS niet bijzonder te spreken.

„Waar ligt, zoo schrijft hij, op p. 59, de grens tusschen opnieuw vertalen en herzien? Zijn groote bezwaar tegen herziening is, dat daarbij geen vaste methode is te vinden. Zegt men: „staan laten wat even kan blijven“, dan zal in de praktijk juist daarover tusschen de herzieners verschil komen. De een oordeelt: „dit kan veilig blijven, de ander „dit moet noodzakelijk gewijzigd“. Bovendien kan men de veranderingen nooit zoo aanbrengen, dat ze uit het oogpunt van taal en stijl volkomen passen in het kader van taal en stijl van zooveel jaren geleden; het blijven altijd nieuwe lappen op een verkleurd kleed.“

Maar, zooda Dr. GROSHUIS terecht acht, „studen ergens, dan is bij de zaak der Bijbelvertaling teederheid eisch“ p. 61.

En hij komt dan ook tot deze slotom: „sindien de omstandigheden van dien aard zijn, dat het spreken over een nieuwe Bijbelvertaling niet in goede aarde valt, maar men hoogstens van herziening zou willen weten, dan zou dat voor mij het bewijs zijn, dat de zaak voor afhandeling nog niet rijp is. Dan is het beter nog te wachten en voorbereidend te arbeiden.“ (§ 5).

Aan het tweede of PRAKTISCH Deel van dit, ook voor onze kerken, thans zoo uiterst belangrijk geschrift van Dr. GROSHUIS hoop ik de volgende week een slotartikel te wijden.

G.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons uit Oenkerk:

Bij ons in 't Noorden wordt de actie voor de Vrije Universiteit met toewijding voortgezet. Is het aantal contribuanten in onze plaats nog klein, spoedig zal dit wel aangroeien.

De schoone rede door Dr. W. A. van Es van Leeuwarden hier gehouden zal onder Gods zegel niet onvruchtbaar zijn. Met aandacht werd beluisterd hoe door de spreker naar aanleiding van Jeremia 8:9 werd aangehouden, dat bij verwerping van het Woord des Heeren geen wijsheid te verkrijgen is. Met het roepen: wij zijn wijs, en het beweren dat de wet des Heeren bij ons is, komt men er niet. Maar nog minder zal het gelukken, ware wetenschap te verkrijgen, wanneer de wet des Heeren niet bij ons is.

Duidelijk blijkt thans, hoe de wetenschap

der wereld en de gedachte van den cultuurmensch wordt beschaamd. Het is door Gods bestuur, dat juist waar de cultuurmensch in zijn streven wordt beschaamd en verschrikt, het volk des Heeren zich opmaakt om de wetenschap aan Gods woord gebonden, met liefde en ijver te steunen.

Een Vrije Universiteit te stichten en te onderhouden, schijnt een daad van overmoed, maar is in den grond der zaak een bewijs van ootmoedige erkenning, dat bij ons geen wijsheid en wetenschap is. Die ootmoed kweekt liefde en die liefde zal zich in daden openbaren.

De Universiteit wordt vaak het denkend hoofd van het volk genoemd, maar moet dan ook als het hoofd worden verzorgd. Zij vraagt voortdurend de toewijding van gebed en gave, opdat zij niet alleen blijve bestaan, maar ook groeien zal en tot een zegen wordt voor land en volk, ja zelfs voor de volkeren der aarde. Reeds in de collectie bij het einde der samenkomst bleek, dat men zijn medewerking niet onthouden wil; het zal straks nog duidelijker worden, wanneer het aantal begunstigers belangrijk is toegenomen.

Aan de Predikanten der Gereformeerde Kerken in Nederland.

Daar Zijne Excellentie de Minister van Oorlog het godel veldpredikeren, ingeval ons land in den oorlog betrokken mocht worden, wenscht uit te breiden, richten Deputaten voor de correspondentie met de Hooge Overheid aan Heeren Predikanten, die eventueel als veldpredikant diens zouden willen doen, het verzoek, om hunne namen zoo spoedig mogelijk aan ondergeteekende te willen opgeven.

H. BAVINCK.

Amsterdam, 14 Maart 1916.

Singel 62.

Aan andere bladen wordt vriendelijk verzocht, dit bericht over te nemen.

Gereformeerde Traktaatgen. „Filippus“

Namens het Bestuur van „F“ wordt hierbij mededeeld:

10. dat de e.v. bestuursverg. D.V. zal gehouden worden Donderdag 30 Maart 1916. Stukken voor deze vergad. worden tot 28 Maart ingewacht bij ondergeteekende.

20. dat de tweede Zending-1916 van traktaaten aan de leden wordt verzonden door den uitgever P. Mobach te Breukelen.

J. TER BORG, Sec.

Wolfsgr., 11 Maart 1916.

Classie Haarlem.

Peremptoer geëxamineerd en met algemeene stemmen toegelaten tot den dienst des Woords en der sacramenten, de candidaat A. B. W. M. Kok, beroepen predikant te Velsen.

Namens de classie

D. TIBBEN.

Haarlem 15 Maart 1916.

Buitenland.

N.-Amerika. Diakonessen.

De Presbyteriaanse kerk van N.-Amerika heeft niet alleen den strijd aangeboden tegen het modernisme, dat zich in haar boezem openbaart, maar zoekt ook de praktijk der barmhartigheid tot meerdere ontwikkeling te brengen.

Daar toe werd aan de kerkenorde de volgende bepaling toegevoegd: „Diakonessen mogen tot het ambt verkozen worden op dezelfde manier als de diakonen, en met gebod worden afgezonderd. Zij zullen onder toezicht staan van den kerkeraad en haar werk zal door dat lichaam aangewezen worden“. Deze toevoeging werd met 213 tegen 49 stemmen door de Presbyteries aangenomen.

Nader werd overeengekomen, dat diakonessen door de gemeente op eene gemeentevergadering zullen verkozen worden; dat de gemeente het aantal diakonessen op voordracht van den kerkeraad bepaalt, evenals den duur van haar dienst; dat zij op dezelfde wijze als de diakonen zullen bevestigd worden, en dat de diakonessen onder toezicht en aanwijzing van den kerkeraad behorende te arbeiden.

In de kringen der Presbyteriale kerk wordt ook ingezien, dat zij die als diakonessen willen arbeiden, voorbereiding noodig hebben. Daarom zijn op drie plaatsen opleidingscholen voor het vrouwelijk diaconaat gesticht.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

MARTHA'S BEPROEVING.

V.

DE DAPPERE MARTHA.

De dame staat op; hoe sjoel zij gekleed is, Martha ziet, dat zij 't heel deftig doet. Met vlammende blikken zegt ze: „Je doet, wat ik je beveel. Wie vraagt naar jou meening? Kinderen hebben te zwijgen en te gehoorzamen. Ga.“

„Martha“, groet je overgrootmama en breng haar boodschap over; ziet zegt mevrouw Howard; en laat haar daarop de kamer uit, terwijl ze fluistert: „Zeg dat Mama er vooral in moet toestemmen en dat ik vanavond even bij haar kom.“

Martha weet niet of ze waakt of droomt. Thuisgekomen vindt zij haar ouders nog op dezelfde plaats terug, waar zij ze verliet. Hoe jongs ook, Martha was een echt goed verzorgster van haar moeder; daarom valt ze niet met de deur in huis; maar vraagt: „Papa ik heb een groot geheim mede te deelen, kan ik u even alleen spreken?“

Genoot grappig staat de heer Cumming op, buigt zeer hoffelijk voor zijn kleine meid en zegt: „Veel eer, mevrouw Cumming, mag ik u naar mijn kamer geleiden?“

Daar gekomen wast Martha in tranen uit. „Neen, Papa! geen gekheid. 't Is een heel ernstige, rare geschiedenis. Die oude dame is mama's grootmama en wil mij een maand medemenen. En o! zij is zoo, zoo! Weer vloeden haar tranen; haar vader begrijpt dat de kleine meid overstruï is van wat ze beleefde en hoorde in de laatste paar uur. Hij zet haar op zijn knie en helpt Martha geregd verslag te doen van haar ontmoeting in de pastorie.

„Zal Mama niet schrikken, U weet de dokter was daar bang voor, dan kan ze weer een flauwte krijgen.“

„Ga wat bloemen en vruchten plukken lief!ing, ik zal Mama voorbereiden en je roepen, als ik klaar daarmee bent.“

Martha zit naast Peter Petersen den volgenden morgen in de koets, tegenover beider overgrootmoeder. Haar gezichte is ernstig, zelfs droevig. Een heele maand, vier-en-twintig uur ver van

Papa en Mama, met die vreemde, wonderlijke oude dame. Ze is 't niet eens, volstrekt niet eens met Peters meening, dat ze een jollige maand zullen hebben; zooda hij haar verzekert, toen ze naar het hotel in de stad reden, naar Grootmama logeerde. Op haar smeekende vragen om toch geen grappen uit te halen en de oude dame niet te vergoopen had hij met fluiten geantwoord.

En nu is de reis begonnen, Martha heeft een gevoel, als zou ze onder haar leed berwijken. Maar hoe was de tekst ook weer, die Mama haar van morgen driemaal had laten lezen, in plaats van de gewone bijbels? O, ja, nu weet ze die weer: „Werp al uw bekommning op Hem, want Hij zorgt voor u.“ 1 Petr. V. 7. En terwijl ze haar hoofd afkeert van Peters spottende blikken, gaat er een stil gebed uit haar hart op, om kracht voor de beproeving, waarover zij bekommerd is.

Haar laatste gesprek met Papa komt Martha nu ook in de gedachten. „Hij had gezegd: God wil je beproeven, lief kind; je liefde tot Hem en voor ons moet je in staat stellen, die eene maand geheel onder vreemden te wezen, en je als een kind, dat God lief heeft en Hem vreest te gedragen.“

De tocht naar Grootmama's laatste verachilde veel van Martha's heerlijke reis naar „Schoonoord“. De oude dame ondervroeg Martha over allerlei. Wie haar onderwijs gaf, of zij Fransch, geschiedenis, rekenen en aardrijkskunde leerde, of ze van lezen hield, en wat zij las. En zei tusschenbeide: „Zoo, op mijn woord, 't is fraai! Maar een konst stoppen en een hemboord stikken, daar zal je wel niets van weten.“

„Grootmama, ik stik al de boorden van Papa's nieuwe hemden en mijn kousen houd ik al lang zelve heel en Mama zegt, dat ze knap gestopt zijn.“

„Maar ik heb je gezegd, dat ik niets houd van praten onder het rijden en jij doet niet anders.“

„Ik gaf u alleen antwoord op uw vragen Grootmama“, zei Martha, verbaasd over den scherpen toon, dien de oude eensklaps aansloeg.

Aan de open tafel in het hotel, waar zij aten bedankte Martha, die nooit zooveel spijzen had zien voordienen, na haar tweede gerecht. „Kind heb je genoeg gegeten? Peter eet veel meer.“

„Ja, Grootmama, thans hebben we altijd maar een gerecht, behalve toen Mama zoo heel zwak was, die kreeg iets extra's.“

Het rijtuig weder ingestapt begon de oude dame: „Was je papa daarmee tevreden, met een gerecht, Martha? Bij John Cumming een gerecht op tafel, 't is al te dwaas!“

„Mijn papa is niet dwaas, die is heel verstandig en goed, u kent Papa zeker niet.“

„Ja, jij houdt veel van hem, dat deed je moeder ook.“

„Mama heeft Papa nog innig lief, en ze zijn mijn beste ouders.“

Gelukkig zat Peter onder dit gesprek een poos op den bok.

De deftigheid van bedienden, kamers en spijzen, de veelheid van bloemen en vruchten, de heerlijke wandelingen in het park, gaven Martha de eerste drie dagen van haar verblijf op 't kasteel een gevoel, alsof zij haar zelve niet was. Maar daarbij voelde zij zich zeer eenzaam. Geen enkele kus gaf Grootmama haar en gedurig maakte zij hitse aanmerkingen op hetgeen Martha van haar leven in „Hinton en op „Schoonoord“ vertaalde in antwoord op de vragen der oude.

Den vierden dag nam Grootmama de beide kinderen mede naar de galerij, waar de portretten der voorouders hingen. „Dat is uw overgrootvader, de generaal en dat ben ik“, zeide zij.

„Onmogelijk, zoo kan u er nooit hebben uitgezien“, riep Peter.

„Waarom niet jongheere, en dit zeggende zag zij hem met boose oogen aan.“

„Wel zulke dikke wangen en roo'n kleur en zulk mooi rood haar en...“

„U heeft nog dezelfde donkere, bijna zwarte oogen als op dit portret, Grootmama; ook uw neus is evenzoo gevormd“, zei Martha, maar u is nu teugter, zeker door uw leeftijd.“

„Zoo! jij kunt ten minste een portret vergelijken, dan loag jij leeren paardrijden.“

„Ik, Grootmama? als het u belieft niet, voegde Martha daar in een adem bij.“

„Waarom niet?“

„Ik zou bang wezen er af te vallen!“

„Ha, ha! schaterde Peter, ik dan maar in jou plaats.“

„Ik beveel hier, met jij; Martha gaat morgen leeren rijden. Denkt er om allebei dat jullie nooit hier alleen, dat is zonder mij moogen verstaan.“

„Ja, Grootmama, maar zegt U mij even, dat standbeeld van dien krijgsman is dat ook van Overgrootvader? Ik dacht het lijkt op dat jeggende portret.“

„Ja, ik liet het maken, toen hij uit den oorlog tegen Napoleon wederkeerde.“

De huishoudster maakte voor Martha een rijkheid, terwijl zij haar dit pante zei ze heel zachtafs. „Wees maar niet bang jongheermevrouw, de koetsier leert u en is heel voorzichtig. U licht sprekend op de jonge mevrouw toen die veertien jaar was.“

„Kent u mama? O! dan weet u hoe lief zij is“, zeide Martha in verwoering.

„Ja, ja, allerleest, maar zeg het niet tegen Mevrouw, zij moet niet weten dat ik over uw Mama sprak, zij zou mij op slag weggingen. Er is geen liever dame in heel Engeland, ik verzorgde haar reeds in de wieg, want haar man stierf reeds heel gauw na haar geboorte. Wees maar net zoo lief en vriendelijk als...“

Een bel klonk en de huishoudster luisterde. Dat is mijn bel; niets vertellen, lieve jongheermevrouw „Martha“ — en zij gaf haar een hartelijken kus.

Die eerste kus sedert Martha „Schoonoord“ vaarwel zei, deed het kind goed. Ze liep op de plaats voor den grooten spiegel, waar zij gepast was, staan en dacht hoe heerlijk het was iemand te ontmoeten die Mama klein gekend had en haar lief had. Soms kwam de huishoudster met opzet in Martha's kamer om eventjes met haar te praten, doch bij de deur liep zij immer een vinger op haar mond.

Bleek en bevende gaat Martha om haar eerste rijles te nemen. De deftige, grijze koetsier zegt: „Wees maar niet bang, juffrouw Cumming, wees lieve mama, de jonge mevrouw, leerde op dit zelfde paardje rijden, het is een lief, klein dier.“

Martha zag hem dankbaar aan. „Hoe heerlijk dat u Mama ook kent!“

„Niet tegen Mevrouw zeggen, zij zou boos wezen, heet u naar uw mama?“

„Jawel, Steffenson.“

„U lijkt op haar als twee druppelen water, jongheermevrouw Martha.“

Die rijlessen werden genotvolle uren voor de kleine meid, die slechts over haar moeder vroeg, en altijd hoorde hoe goed en lief zij was.

Op een ochtend na het ontbijt, — dat gebruikten de kinderen alleen in de kleine eetkamer, — zei de knuschte dat Mevrouw hen in haar kamer wachtte om tien uur. „Wat zullen we doen